

Sygn. akt II C 1628/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 maja 2015 r.

Sąd Okręgowy w Łodzi, w II Wydziale Cywilnym,

w składzie: Przewodniczący: SSO Mariola Kaźmierak

Protokolant: sekr. sąd. Dorota Jankiewicz

po rozpoznaniu w dniu 29 kwietnia 2015 r. w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa R. Z.

przeciwko Skarbowi Państwa – Aresztowi Śledczemu w Ł.

o 100.000 zł.

1. oddala powództwo;

2. nie obciąża powoda kosztami procesu;

3. przyznaje adwokat A. S. wynagrodzenie za udzieloną powodowi pomoc prawną z urzędu w kwocie 147,60 zł. (sto czterdzieści siedem złotych, sześćdziesiąt groszy) i nakazuje wypłacić tę kwotę ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łodzi.

Sygn. akt II C 1628/14

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 31 października 2014r., skierowanym przeciwko pozwanemu Skarbowi Państwa – Aresztowi Śledczemu w Ł., powód R. Z. wniósł o zasądzenie na jego rzecz zadośćuczynienia w kwocie 50.000 zł z tytułu naruszenia jego dóbr osobistych wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz zasądzenie na rzecz (...) w B. kwoty 50.000 zł tytułem zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu podniósł, iż w okresie od kwietnia 2013r. do października 2014r., w trakcie osadzenia w Areszcie Śledczym w Ł. doszło do naruszenia jego dóbr osobistych. R. Z. przebywał w przeludnionej celi, co skutkowało licznymi konfliktami ze współosadzonymi. Wskazał także na inne niedogodności. Związane one były z wyposażeniem cel mieszkalnych w zniszczony, nienadający się do użytku sprzęt, zamontowaniem w oknach blend, nieprawidłową wentylacją pomieszczeń, brakiem ciepłej wody oraz brakiem zabezpieczeń przed wypadnięciem z łóżek piętrowych. Wskazał także na ograniczoną możliwość skorzystania przez niego z pomocy psychologa, co miało negatywny wpływ na jego stan emocjonalny.

R. Z. podniósł, że przebywał w celi o wysokim stopniu zawilgocenia i zagrzybienia, co miało bezpośredni wpływ na jego stan zdrowia, a ze względu na niewielką ilość pracowników służb medycznych zatrudnionych w Areszcie Śledczym w Ł., mógł on korzystać z pomocy lekarza tylko raz na dwa tygodnie.

Wskazał także, że pozwany traktował go jak tymczasowo aresztowanego, choć miał on status osoby odbywającej karę pozbawienia wolności. Prowadziło to do sytuacji, w której powód został bezprawnie pozbawiony możliwości

korzystania z uprawnień, jakie przysługują osobie pozbawionej wolności. Pozwany odmówił mu ponadto prawa do podjęcia pracy, pomimo wiedzy, że ciąży na skazanym obowiązek alimentacyjny.

(pozew, k. 2-9)

W odpowiedzi na pozew z dnia 17 lutego 2015r. pozwany Skarb Państwa – Areszt Śledczy w Ł. reprezentowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Pozwany podniósł, iż roszczenie powoda jest bezzasadne, nie wykazał on przesłanek odpowiedzialności Skarbu Państwa. R. Z. był osadzony w Areszcie Śledczym w Ł. od dnia 01.02.2012r. do 04.02.2015r., jako osoba tymczasowo aresztowana, a następnie skazana i nie przebywał w warunkach przeludnienia. Odnosząc się do warunków osadzenia powoda, pozwany wskazał, że R. Z. zapewniono warunki bytowe zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami, w tym rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2003r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych oraz obecnie obowiązującym Rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 sierpnia 2014r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych.

Pozwany podniósł, że wszystkie cele mieszkalne w Areszcie Śledczym w Ł. wyposażone są zgodnie z wytycznymi ogólnobudowlanymi oraz obowiązującymi przepisami prawa. Zaprzeczył, aby cele Aresztu Śledczego w Ł. były zagrzybione bądź zawilgocone, wskazał przy tym, że wszelkie problemy dotyczące technicznego lub sanitarnego stanu pomieszczeń są na bieżąco rozwiązywane. Przed każdym sezonem grzewczym przeprowadzany jest przegląd instalacji grzewczej, kontrolowana jest również stolarka okienna, która w zależności od stwierdzonych usterek jest naprawiana, uszczelniana lub uzupełniana. Zamontowane przesłony okienne nie powodują znacznego ograniczenia dopływu do celi światła słonecznego, a dzięki ich umiejscowieniu zapewniona została także prawidłowa wymiana powietrza. Także zamontowane w celach oświetlenie jarzeniowe, jest typowe dla tego rodzaju jednostek i zostało dostosowane do wielkości pomieszczenia. Brak opraw nie wynika ze zdekompletowania oświetlenia, ale z konstrukcji zamontowanych lamp.

Również wyposażenie cel mieszkalnych, w których przebywał powód, w sprzęt kwaterunkowy, jest zgodne z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. Wszelkie usterki dotyczące sprzętu kwatermistrzowskiego, zgłaszane przez osadzonych, są bezzwłocznie usuwane. Jeśli sprzęt kwatermistrzowski nie nadaje się do użytkowania przez osadzonych, jest wycofywany z użytku.

W okresie pobytu w pozwanym Areszcie, powód miał dostęp do służby zdrowia, był wielokrotnie przyjmowany przez lekarza pierwszego kontaktu oraz specjalistę z zakresu psychiatrii. Miał zapewniony także odpowiedni dostęp do personelu penitencjarnego i psychologów. Odnosząc się zaś do zarzutów dotyczących uniemożliwienia powodowi podjęcia pracy, pozwany wskazał, że R. Z. nie był zakwalifikowany do pracy z uwagi na negatywną opinię.

(odpowiedź na pozew – k. 84-98)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powód R. Z. przebywał, jako osadzony, w Areszcie Śledczym w Ł.. W czasie pobytu w pozwanym Areszcie powód, w okresie od dnia 01.04.2013r. do 31.10.2014r. był zakwaterowany w następujących celach, w których była zakwaterowana następująca liczba osadzonych:

- celi numer (...) w pawilonie (...) o powierzchni 12,05 m^{((2))} w dniu 01.04.2013r., (w celi przebywało łącznie z powodem 4 osadzonych),

- cela numer (...) w pawilonie (...) o powierzchni 11,47 m^{((2))} w dniach od 02.04.2013r. do 03.04.2013r., (w celi przebywało łącznie z powodem 3 osadzonych),
- cela numer (...) w pawilonie (...) o powierzchni 12,04 m^{((2))} w dniach od 04.04.2013r. do 24.04.2013r., (w celi przebywało łącznie z powodem 4 osadzonych),
- cela numer (...) w pawilonie (...) o powierzchni 12,05 m^{((2))} w dniach od 25.04.2013r. do 03.06.2013r., (w celi przebywało łącznie z powodem 3 osadzonych),
- cela numer (...) w pawilonie (...) o powierzchni 12,02 m^{((2))} w dniach od 04.06.2013r. do 26.11.2013r., (w celi przebywało łącznie z powodem maksymalnie 4 osadzonych),
- cela numer (...) w pawilonie (...) o powierzchni 12,05 m^{((2))} w dniach od 27.11.2013r. do 09.03.2014r., (w celi przebywało łącznie z powodem maksymalnie 4 osadzonych),
- cela numer (...) w pawilonie (...) o powierzchni 12,04 m^{((2))} w dniach od 10.03.2014r. do 28.04.2014r., (w celi przebywało łącznie z powodem maksymalnie 4 osadzonych),
- cela numer (...) w pawilonie (...) o powierzchni 12,06 m^{((2))} w dniach od 29.04.2014r. do 05.05.2014r., (w celi przebywało łącznie z powodem 4 osadzonych),
- cela numer (...) w pawilonie (...) o powierzchni 12,04 m^{((2))} w dniach od 06.05.2014r. do 23.07.2014r., (w celi przebywało łącznie z powodem maksymalnie 4 osadzonych),
- cela numer (...) w pawilonie (...) o powierzchni 12,04 m² w dniach od 24.07.2014r. do 31.10.2014r., (w celi przebywało łącznie z powodem maksymalnie 4 osadzonych).

Podczas pobytu w Areszcie Śledczym w Ł. powód nie przebywał w celach przeludnionych.

(informacja z Aresztu Śledczego w Ł., k. 104-105)

(...) Areszt Śledczy jest jednostką penitencjarną przeznaczoną głównie dla osób tymczasowo aresztowanych. Przebywają tutaj także skazani, wobec których toczą się postępowania w innych sprawach.

(bezsporne)

Wszystkim osadzonym w Areszcie Śledczym w Ł. zostaje zapewniona możliwość dbania o higienę osobistą. Zgodnie z wytycznymi ogólnobudowlanymi wszystkie cele mieszkalne wyposażone są w węzły sanitarne, w skład których wchodzi miska ustępowa, automat płuczący, umywalka z doprowadzeniem zimnej bieżącej wody, co jest podyktowane infrastrukturą obiektów oraz możliwościami technicznymi urządzeń produkujących ciepłą wodę użytkową.

W latach 2002-2007 został przeprowadzony w jednostce generalny remont wszystkich cel, w trakcie którego nastąpiło wydzielenie kąpki sanitarnego z celi, wymiana armatury sanitarnej i położenie glazury w kąpki sanitarnym, wymiana instalacji wodno - kanalizacyjnej i elektrycznej, naprawa lub wymiana powierzchni podłogowych, naprawa lub wymiana na nowy sprzętu kwatermistrzowskiego, uzupełnienie ubytków w ścianach oraz malowanie.

Wszystkie cele są skanalizowane i mają doprowadzoną zimną wodę. W części cel kąpki sanitarne są zabudowane całkowicie. W większości zabudowa ta jest jedynie częściowa, a wejście do nich zasłania kotara z materiału. W niektórych celach wejście do kąpki sanitarnego zabudowanego z trzech stron stanowi drewniana przesłona umocowana na zawiasach do wysokości około półtora metra.

Kąćki sanitarne są czyste, środki czystości pozostające w dyspozycji osadzonych umożliwiają im dbanie o właściwy stan urządzeń sanitarnych znajdujących się w celach.

Kwestia dostosowania pomieszczeń sanitarnych jest związana z jednej strony z potrzebą zapewnienia intymności, a z drugiej strony z potrzebą zapewnienia odpowiedniego monitoringu celi przez funkcjonariuszy, wobec czego nie ma możliwości całkowitego oddzielenia kąćki sanitarnego od reszty celi. Wymiary zamontowanych przy kąćki sanitarnym drzwi (ok. 150 cm) zapewniają funkcjonariuszom możliwość kontroli osadzonych w celi, także w kąćki sanitarnym, a osadzonym w podstawowym stopniu intymność. Kąćki sanitarne znajdują się zaraz przy wejściu do celi, z prawej albo lewej strony, w związku z tym zastosowanie pełnych drzwi spowodowałoby przy ich otwarciu zasłonięcie całej celi, która jest kontrolowana przez funkcjonariusza poprzez wizjer umieszczony na drzwiach wejściowych.

Administracja Aresztu Śledczego w Ł., działając na podstawie Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2003 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych oraz obecnie obowiązującym Rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 stycznia 2014 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych (weszło w życie 28 sierpnia 2014r.) umożliwiła osadzonym utrzymywanie higieny osobistej i zapewniała w tym celu zgodnie z rozporządzeniami odpowiednie środki, w postaci przyborów do golenia, mydła, kremu, proszku do prania, szczoteczki i pasty do zębów, a także środków do czyszczenia urządzeń sanitarnych, proszku do szorowania, płynu do mycia naczyń oraz pasty do podłóg.

Wszystkie cele w Areszcie Śledczym w Ł. wyposażone są w sprzęt kwaterunkowy, zgodnie ze wskazanym powyżej rozporządzeniem w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. W celi mieszkalnej z węzłem sanitarnym znajdują się: łóżko, stolik, szafka, taboret, wieszak, półka na przybory toaletowe, lustro. Ilość sprzętu zawsze jest dostosowana do liczby osadzonych przebywających w danej celi mieszkalnej. Osadzeni mogą zgłaszać oddziałowym potrzebę wstawienia dodatkowych sprzętów. Rzeczy te wydawane są czyste, wyprane i zdezynfekowane.

Stan sprzętu jest zaledwie dostateczny, podobnie jak stan materaców, koców, pościeli oraz ręczników i ścierek. Widać na nich ślady częściowego zużycia i napraw, co związane jest z dużą rotacją osadzonych z racji przeznaczenia wizytowanej jednostki penitencjarnej. W 2013 roku zostało zakupionych 50 kompletów łóżek piętrowych, które zostały wstawione do wyremontowanych 68 cel. W 2014 roku (do końca sierpnia) wyremontowano również 68 cel.

Pomimo corocznego remontowania części cel, są one mocno wyeksploatowane, w części cel ściany są brudne. Ma to związek ze specyfiką jednostki, osadzeni przebywają tutaj czasowo, nie dbają o wyposażenie i stan techniczny cel, w których zostają umieszczeni, a wręcz je dewastują.

W niektórych celach okna są stare i nieszczelne. Przeprowadzane są stałe konserwacje i naprawy doraźne polegające na wymianie potłuczonych szyb, uzupełnianiu okiowania, wymianie okuć ślusarskich oraz montażu zamknięć. Okna wymieniane są na nowe.

We wszystkich celach znajdują się gniazda elektryczne, co umożliwia osadzonym korzystanie z odbiorników telewizyjnych i grzałek.

Łóżka piętrowe nie miały barierki zapobiegających upadkowi, bowiem nie istniał obowiązek ich montowania. Osadzonym, którzy z powodu wieku lub stanu zdrowia nie byliby w stanie wejść na łóżko górne i służba zdrowia stwierdziła taki stan, przydzielane są łóżka dolne.

Temperatura panująca w celach oraz cyrkulacja powietrza jest prawidłowa.

W pomieszczeniach mieszkalnych Aresztu stosowana jest wentylacja grawitacyjna. Zgodnie ze specyfiką jednostki, otwory okienne wszystkich cel mieszkalnych, w których przebywają osadzeni, muszą być zabezpieczone kratą okienną odpowiednią do wymogów techniczno – ochronnych oraz posiadać przesłonę okienną.

W rozwiązaniu materiałowo-konstrukcyjnym przesłony, które zostały zamontowane w oknach cel w pawilonach mieszkalnych Aresztu Śledczego w Ł., zastosowano płyty poliwęglanowe ze względu na ich zwiększoną odporność na zarysowanie, doskonałą transparentność oraz zwiększoną odporność na warunki atmosferyczne. Płyty te posiadają aprobaty techniczne ITB i liczne certyfikaty zagraniczne potwierdzające możliwość ich stosowania w budownictwie. Odpowiednia przenikalność płyt nie powoduje znacznego ograniczenia dopływu do celi światła słonecznego.

Przesłony te pokryte są płytami poliwęglanowymi w stalowych ramach kątowych i są one zamontowane równolegle w stosunku do otworów okiennych z zachowaniem 30 cm odstępu w celu zapewnienia wymiany powietrza podczas wietrzenia cel (nawiew zimnego powietrza odbywa się spodnią nieosłoniętą częścią, natomiast wywiew przestrzeniami bocznymi).

W celach zamontowane jest oświetlenie jarzeniowe, typowe w tego rodzaju jednostkach, w zależności od wielkości celi jest to jedna belka mocy 2x40 Wat plus dodatkowo w kąciku sanitarnym 25 Wat, lub w celi o większej powierzchni – dwie belki o mocy 2x2x40 Wat plus 25 Wat w kąciku sanitarnym. Istnieje możliwość używania dodatkowego oświetlenia do czytania.

Okna w celach pawilonów mieszkalnych są odpowiedniej wielkości i umożliwiają należyty dopływ światła dziennego. Zamontowane przesłony nie powodują gorszego oświetlenia cel. Wieczorem cele oświetlają świetlówki jarzeniowe odpowiednio zabezpieczone przed uszkodzeniem, a emitowane przez nie światło należy uznać za wystarczające do czytania i pisania.

Osadzeni mogą chodzić w swoich ubraniach. W miarę potrzeby wydaje się osadzonym ubrania pozostające w dyspozycji Aresztu. Ich liczba oraz stan nie budzą zastrzeżeń.

W Areszcie są trzy łaźnie usytuowane na najniższej kondygnacji, w każdym z pawilonów mieszkalnych. Stan techniczny łaźni usytuowanych w pawilonach B i C nie budzi najmniejszych zastrzeżeń. Każda z nich została wyremontowana. Każda składa się z przebieralni i pomieszczenia kąpielowego. Ściany pomalowane są farbą olejną, a podłogi wykonane z lastryka. Na podłodze leżą gumowe dywaniki. W przebieralni na ścianach zamontowane są wieszaki, a pod ścianami ustawiono ławki. Przeprowadzony został generalny remont wszystkich łaźni.

Wszelkie problemy odnoszące się do stanu sanitarnego lub technicznego pomieszczeń, np. zawilgocenia oraz usterki w celach zgłaszane przez osadzonych są usuwane na bieżąco. W razie zgłoszenia występowania w celi insektów, cela poddawana jest dezynsekcji, natomiast przebywający w niej osadzeni przekwaterowywani są do innej celi.

W każdym pawilonie mieszkalnym jest gabinet stomatologiczny i ambulatorium, w którym pełni dyżur pielęgniarka, a także przyjmuje pacjentów lekarz internista. Pomieszczenia służby zdrowia są wyremontowane. Są przestronne, estetycznie urządzone, mają także odpowiednie rozwiązania techniczne i wyposażenie.

W Areszcie zatrudnionych (stan z września 2014r.) jest w służbie zdrowia 11 funkcjonariuszy, a mianowicie 2 lekarzy i 9 pielęgniarzy. Jedna pielęgniarka jest na etacie cywilnym. Nadto zatrudnieni są na etatach cywilnych lekarze specjaliści:

- psychiatra na 0,3 etatu,
- laryngolog na 0,2 etatu,
- ortopeda na 0,25 etatu,
- dermatolog na 0,22 etatu,
- neurolog na 0,2 etatu,
- stomatolog protetyk na 0,35 etatu,

- okulista na 0,35 etatu.

W Areszcie wykorzystywane są tradycyjne formy działalności kulturalno-oświatowej, takie jak wypożyczanie książek, nadawanie audycji przez radiowęzeł, oglądanie telewizji (wielu osadzonych korzysta z własnych telewizorów), organizowanie konkursów tematycznych i dostarczanie prasy. Organizowane są spotkania osadzonych z osobami spoza jednostki, funkcjonują kółka zainteresowań. Są organizowane również imprezy masowe. Osadzeni mają dostęp do prenumerowanej ze środków Aresztu prasy codziennej, a osadzeni dysponujący środkami finansowymi mają możliwość prenumeraty wybranych przez siebie tytułów.

Areszt Śledczy w Ł. zapewnia osadzonym zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003r w sprawie Regulaminu Organizacyjno-Porządkowego wykonania kary pozbawienia (Dz. U. Nr 152, poz. 1494) oraz Rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003r w sprawie Regulaminu Organizacyjno-Porządkowego wykonania tymczasowego aresztowania, w myśl których ciepła kąpiel przysługuje przynajmniej raz w tygodniu. W sytuacjach uzasadnionych stanem zdrowia bądź osobom zatrudnionym przy pracach brudzących kąpiel przysługuje częściej.

(sprawozdanie, k. 125-137, okoliczności znane Sądowi urzędowo)

Powód korzystał z ciepłej kąpieli raz w tygodniu.

(zeznania J. K., k. 254v.)

Przy przyjęciu do jednostki personel penitencjarny przeprowadził z powodem w dniu 15.02.2012r. rozmowę, w trakcie której R. Z. został zapoznany ze specyfiką zakładu karnego, przysługującymi mu prawami i obowiązkami, ustalonym w areszcie śledczym porządkiem oraz możliwością składania skarg, uwag i próśb.

W dniu 16 lutego 2012r. została przeprowadzona kolejna rozmowa, podczas której powód został poinformowany o możliwości zgłaszania się do wychowawcy, psychologa, lekarza, poszczególnych przedstawicieli pionów służb. Następnie w dniu 27 lutego 2013 r., w związku z wydaniem wobec powoda nieprawomocnego wyroku skazującego, została przeprowadzona kolejna rozmowa. Nie odnotowano wówczas żadnych uwag czy wniosków R. Z. dotyczących pobytu w areszcie. Powoda określono jako dobrze zaadaptowanego do warunków więziennych. Należał do subkultury więziennej.

R. Z. nie zgadzał się z orzeczonym wobec niego nieprawomocnym wyrokiem, planował wnieść apelację, nie wyraził zgody na stosowanie względem niego przepisów o wykonywaniu kary pozbawienia wolności. Wobec niewyrażenia przez powoda zgody, stosowane były wobec niego reżimy wynikające ze statusu powoda jako osoby tymczasowo aresztowanej. Powód został zakwalifikowany do tymczasowo aresztowanych, którzy mogą być przeniesieni do zakładu karnego dla recydywistów penitencjarnych z oddziałem aresztu śledczego - oznaczonych TA/R.

W dniu 23 marca 2013 roku w związku ze skazaniem powoda nieprawomocnym wyrokiem na karę pozbawienia wolności (4 lata i 6 miesięcy z art. 197 § 1, 282 k.k. oraz na karę 3 lat i 8 miesięcy za przestępstwo z art. 280 § 1 k.k. i 64 § 1 k.k.), przeprowadzono z powodem rozmowę w celu przedstawienia propozycji kwalifikacji. Powód wyraził zgodę na odbywanie kary na warunkach przepisów o wykonaniu kary pozbawienia wolności. W związku z tym powód został zapoznany z zasadami wykonywania kary w różnych systemach oraz o uprawnieniach i obowiązkach wynikających z Indywidualnego Programu Oddziaływania (IPO). Po przedstawieniu projektu IPO, powód nie wyraził zgody na współudział w jego opracowaniu i wykonaniu. Karę postanowił odbywać w systemie zwykłym. Powoda z uwagi na poprzednio popełnione przestępstwo, także umyślne oraz rodzaj obecnie popełnionych przestępstw, zakwalifikowano do zakładu karnego typu zamkniętego dla recydywistów penitencjarnych w systemie zwykłym.

(notatka z rozmowy informacyjnej, k. 153, notatka z rozmowy po zmianie oddziału, k. 154, notatka z rozmowy wychowawcy z dnia 27 lutego 2013r., k. 155, propozycja kwalifikacji osadzonego, k. 156, propozycja kwalifikacji osadzonego, k. 157, decyzja, k. 170)

Lekarz pierwszego kontaktu przyjmuje pacjentów osadzonych w pozwanym Areszcie planowo, zgodnie z zapisami w prowadzonej „książce zgłoszeń do lekarza”, codziennie, w godzinach od 7.00 do 15.00. Ponadto przyjmują także lekarze kontraktowi zgodnie z grafikiem pracy uzgodnionym z kierownikiem służby zdrowia. Po godzinach pracy lekarza pierwszego kontaktu i w dni świąteczne, pomoc medyczną świadczą pracownicy medyczni Pogotowia (...).

R. Z. w trakcie pobytu w Areszcie Śledczym w Ł. miał zapewnioną opiekę medyczną, zarówno podstawową jak i specjalistyczną, bezpłatne świadczenia zdrowotne, leki i artykuły sanitarne oraz dostęp do lekarza pierwszego kontaktu.

Z dokumentacji medycznej osadzonego R. Z. dostępnej w Areszcie Śledczym w Ł. wynika, że powód był wielokrotnie przyjmowany przez lekarza pierwszego kontaktu. Nie zgłaszał lekarzowi złych warunków bytowych w celi mieszkalnej. Nie wymagał przewlekłego leczenia. Nie zgłaszał objawów typowych dla astmy oskrzelowej. Nie wymagał leczenia z powodu alergii, ani astmy. Korzystał także z konsultacji lekarza psychiatry oraz chodził na wizyty do stomatologa.

Powód w dniu 5 lutego 2014r. w związku z podejrzeniem uzależnienia od narkotyków przeszedł rozmowę psychologiczną. Negował uzależnienie, nie wyraził zgody na poddanie się terapii w warunkach izolacji penitencjarnej, nie był zainteresowany rozmową z psychologiem. W trakcie kolejnej rozmowy, w dniu 6 lutego 2014r. powód ponownie odmówił leczenia odwykowego i negował potrzebę kontaktu z psychologiem. Jednak w trakcie rozmowy podał, że „przemyślał wszystko” i wyraził zgodę na terapię.

W dniu 23 lipca 2014 r. psycholog przeprowadził z powodem rozmowę w związku z jego zachowaniem w trakcie spotkań grupy AA. Powód zachowywał się w sposób naruszający ustalony porządek spotkań grupy, w sposób systematyczny nie uczestniczył w mityngach, wykorzystując czas spotkań do innych celów. Nie realizował programu spotkań, nie wykazywał motywacji do pracy nad sobą w zakresie przedmiotowego problemu. Zakłócał spotkania terapeutyczne. W związku z czym, decyzją Kierownika Działu Penitencjarnego został wykreślony z listy uczestników spotkań grupy AA.

Decyzją komisji penitencjarnej z dnia 13.02.2014r. R. Z. został zakwalifikowany do odbywania kary na oddziale terapeutycznym dla osób uzależnionych. Termin przyjęcia na oddział terapeutyczny dla osób uzależnionych od środków psychotropowych w Areszcie Śledczym w K. ustalono na 19 marca 2015 roku.

Ponowny kontakt powoda z psychologiem miał miejsce w dniu 21 listopada 2014r., w związku rozmową przed wymierzeniem powodowi kary dyscyplinarnej umieszczenia w celi izolacyjnej. R. Z. w trakcie rozmowy nie zgłaszał problemów natury psychologicznej. Prowadzący rozmowę przypomniał powodowi o możliwości zgłaszania się na rozmowy do psychologa.

(notatki, k. 159, k. 160, k. 163, k. 165-166, książka zdrowia, k.139-152, notatka, k. 138, karta zgłoszenia, k. 167, potwierdzenie przyjęcia, k. 168, opinia, k. 169)

R. Z. chodził do lekarza raz w tygodniu bądź dwa razy na dwa tygodnie.

(zeznania J. K., k. 254)

Powód w stopniu przeciętnym przestrzegał porządku wewnętrznego Aresztu Śledczego, został kilkukrotnie ukarany dyscyplinarnie i raz otrzymał nagrodę regulaminową. Nie uczestniczył w proponowanych zajęciach kulturalno - oświatowych. Wolny czas spędzał na oglądaniu TV, czytaniu prasy oraz zajęciach własnych w celi mieszkalnej. Powód zadeklarował się jako uczestnik podkultury więziennej.

(projekty oceny okresowej powoda, k. 158, k. 161, k. 164)

Powód w czasie osadzenia w AŚ w Ł. starał się o umożliwienie mu zatrudnienia. R. Z. nie został zakwalifikowany do pracy z uwagi na negatywną opinię. Naganne zachowanie skazanego nie dawało gwarancji na prawidłowe funkcjonowanie w miejscu pracy. Powód był kilkukrotnie zatrudniony w warunkach izolacji penitencjarnej, jednak

został wycofany z zatrudnienia. Był zatrudniony także w przedmiotowej jednostce, został zwolniony z pracy w trybie dyscyplinarnym.

(wnioski, k. 171-182)

Powód ubiegał się o zatrudnienie z uwagi na ciążyący na nim obowiązek alimentacyjny i powiększające się zadłużenie z tego tytułu. R. Z. został wycofany z pracy z uwagi na wykrycie w moczu obecności narkotyków.

(zeznania powoda, k. 255v.)

Powód składał skargi dotyczące zarekwirowania telewizora, niewłaściwej atmosfery w celi mieszkalnej, zmiany celi na celę o gorszym standardzie, złych warunków bytowych, osadzenia ze skonfliktowanymi z nim osadzonymi, osadzenia w przeludnieniu, realizacji kąpeli, odmowy wydawania kopert i druków potwierdzeń, odmowy zatrudnienia, niewłaściwego leczenia. Przeprowadzone w tym przedmiocie postępowania wyjaśniające nie potwierdziły kierowanych przez powoda zarzutów. Skargi okazały się bezzasadne.

(odpowiedzi, k. 183, k. 184-185, k. 187, k. 189-190, k. 197, k. 200, k. 203, k. 206-207, skarga, k. 194-196, k. 198-199, k. 204, k. 208-210, prośby, k. 186, k. 188, k. 191-193)

Powyższe ustalenia faktyczne Sąd poczynił w oparciu o złożone do akt sprawy przez strony dowody z dokumentów związanych z osadzeniem powoda w Areszcie Śledczym w Ł.. Nadto ustalając stan faktyczny sprawy Sąd oparł się na zeznaniach powoda oraz powołanych w sprawie świadków.

Sąd nie dał wiary twierdzeniom powoda co do tego, że w jego przypadku warunki bytowe w Areszcie Śledczym w Ł. wykraczały poza granice stanowiące o naruszeniu godności osobistej, albowiem tego rodzaju twierdzenia powoda nie znalazły potwierdzenia w zgromadzonym materiale dowodowym. Odnośnie części w/w zarzutów strona pozwana przedstawiła stosowne dokumenty w postaci sprawozdania z kontroli Aresztu Śledczego przez Sędziego penitencjarnego za sporny okres, dokumentacji medycznej, opinii psychologicznych. W zakresie innych powołała się na przepisy regulujące odpowiednie normy.

Sąd uznał, iż zeznania powołanych w sprawie świadków, co do zasady nie są ze sobą sprzeczne i wzajemnie się nie wykluczają w kwestiach najistotniejszych z punktu widzenia rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, z tym, że zeznania świadków P. L. i J. K. (2), jak również powoda, noszą znamiona subiektywnych ocen, sformułowanych przez pryzmat osobistego stosunku do opisywanych okoliczności, wyznaczonego przez niezadowolenie z warunków bytowych panujących w miejscu, w którym osoby te przebywały wbrew swojej woli, a przez co, z natury rzeczy, odbiegających od oczekiwanych. Odnośnie zeznań wskazanych świadków, Sąd pominął te fragmenty, w których skarżyli się oni ogólnie na złe warunki panujące w Areszcie Śledczym w Ł., nie wskazując żadnych konkretnych okoliczności odnoszących się do osoby samego powoda, a mogących naruszyć jego dobra osobiste. Świadkowie ci często odnosili się w swoich zeznaniach do okoliczności dotyczących bezpośrednio ich samych, albo nie mających żadnego znaczenia dla sprawy, a opisywane przez nich złe warunki panujące w Areszcie wielokrotnie nie znalazły potwierdzenia w pozostałym materiale dowodowym, w szczególności w sprawozdaniu z wizytacji Aresztu w danym okresie. Jednocześnie oczywistym jest, że osoby pozbawione wolności, przebywają w areszcie czy zakładzie karnym wbrew swojej woli mają tendencję do narzekania i opisywania wszystkiego w sposób bardziej negatywny niż jest w rzeczywistości. Trudno zresztą oczekiwać od nich zadowolenia z przymusowej izolacji w warunkach aresztu.

Z powyższych względów, w tym zakresie, nie zasługują one na wiarę w konfrontacji z pozostałym materiałem dowodowym w postaci dowodów z dokumentów.

Sąd nie przyznał waloru wiarygodności zeznaniom powoda odnośnie przeludnienia celi, w jakich był zakwaterowany podczas osadzenia w Areszcie Śledczym w Ł.. Twierdzenia te pozostają w sprzeczności ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym w postaci notatki służbowej sporządzonej przez Dział Ochrony Aresztu Śledczego w Ł. na okoliczność zakwaterowania R. Z. w celach spełniających normy powierzchniowe.

Za niewiarygodne Sąd uznał także zeznania powoda w zakresie, w jakim twierdził, iż w trakcie osadzenia miał on ograniczony kontakt z psychologiem. Jak bowiem wynika z załączonych do akt sprawy opinii psychologicznych, powód nie wyrażał chęci podjęcia rozmowy z psychologiem, a wszelka inicjatywa w tym zakresie była przejawiana ze strony psychologa.

Na rozprawie w dniu 29.04.2015r. Sąd na podstawie art. 207 § 6 k.p.c. pominął zgłoszone przez stronę powodową w piśmie z dnia 24.03.2015r. wnioski dowodowe, odnośnie dopuszczenia dowodu z opinii biegłego z zakresu mykologii oraz załączenia akt spraw alimentacyjnych toczących się przed Sądem Rejonowym dla Łodzi-Widzewa w Łodzi, sygn. akt VI RC 336/10 oraz VI RC 463/14 oraz zeznań świadków M. P. i M. M., jako powołane ze znacznym opóźnieniem i wyłącznie w celu przedłużenia postępowania. Pełnomocnik powoda nie wykazała bowiem czemu wnioski te nie zostały zgłoszone już w pozwie. Ich uwzględnienie zaś spowodowałoby przedłużenie postępowania. Ponadto Sąd dał wiarę powodowi o posiadanych zobowiązaniach alimentacyjnych. Jeśli chodzi o biegłego mykologa dodatkowo należy podnieść, iż brak okoliczności faktycznych przytoczonych w pozwie, które taki wniosek uzasadniałyby.

Sąd nie oparł się na raporcie z dnia 3 marca 2014r. sporządzonym przez przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji w Areszcie Śledczym w Ł.. Wskazać tutaj należy, iż w raporcie zostały zakwestionowane czynności podejmowane przez jednostkę penitencjarną zgodnie z przepisami prawa, takie jak cotygodniowa kąpiel, czy wydawanie raz w miesiącu osadzonym środków czystości. Ponadto nie została podana jaka ilość cel została skontrolowana, a konkretne nieprawidłowości wskazano w odniesieniu do trzech cel.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo jako bezzasadne podlegało oddaleniu.

W niniejszej sprawie powód wystąpił w związku z naruszeniem jego dóbr osobistych o zadośćuczynienie w kwocie 50.000 zł oraz o zapłatę kwoty 50.000 zł na wskazany cel społeczny.

Zasadność roszczenia pozwu podlegała analizie w oparciu o przepisy art. 23 k.c. i art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. oraz art. 417 k.c.

W myśl art. 417 § 1 k.c. Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej. Przesłankami odpowiedzialności Skarbu Państwa zatem, na gruncie tego przepisu są: szkoda wyrządzona przy niezgodnym z prawem wykonywaniu czynności z zakresu władzy publicznej oraz adekwatny związek przyczynowy pomiędzy niezgodnym z prawem wykonywaniem takich czynności a powstaniem szkody.

Na gruncie art. 417 k.c. odpowiedzialność Skarbu Państwa ma miejsce wówczas, gdy wykonującemu władzę publiczną – bez względu na sposób i formę działania – można postawić zarzut działania z naruszeniem prawa. Przepis powyższy dotyczy wszelkich czynności (działania i zaniechania) związanych z wykonywaniem imperium, a więc czynności faktycznych i prawnych, które pozostają w ścisłym, funkcjonalnym związku z wykonywaniem władzy publicznej. Nie ulega przy tym wątpliwości, że do sfery imperium państwa należy stosowanie środków przymusu związanych ze stosowaniem środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania, czy z wykonywaniem kary pozbawienia wolności.

Niezgodność z prawem na gruncie art. 417 k.c. oznacza „zaprzeczenie zachowania uwzględniającego nakazy i zakazy wynikające z normy prawnej” (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 grudnia 2001 r., SK 18/00). Chodzi tu o niezgodność z konstytucyjnie rozumianymi źródłami prawa, czyli Konstytucją, ustawami, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi oraz rozporządzeniami, a także dorobkiem prawnym Wspólnoty Europejskiej i prawem stanowionym przez Unię Europejską.

Odnosząc się do przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej przewidzianej w art. 417 k.c. w postaci szkody, wskazać należy, iż jest ona rozumiana szeroko - jest nią każdy uszczerbek w prawnie chronionych dobrach

danego podmiotu, zarówno o charakterze majątkowym, jak i niemajątkowym. Art. 417 k.c. dotyczy zatem również odpowiedzialności Skarbu Państwa z tytułu naruszenia dóbr osobistych obywatela, co oznacza możliwość wystąpienia przez pokrzywdzonego z roszczeniem o zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę niemajątkową. Przy czym nie ulega wątpliwości, że poszkodowany może żądać zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę jedynie w wypadkach wskazanych w ustawie.

Zgodnie z art. 24 § 1 k.c. ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny. Jeżeli wskutek naruszenia dobra osobistego została wyrządzona szkoda majątkowa, poszkodowany może żądać jej naprawienia na zasadach ogólnych (§ 2).

Zatem stosownie do art. 24 k.c., na zasadach przewidzianych w kodeksie pokrzywdzony może żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na cel społeczny.

Roszczenia o zadośćuczynienie w niniejszej sprawie rozpatrywać należy w oparciu o art. 448 k.c.

Nie ulega wątpliwości, że dobra osobiste, których ochrony domaga się powód, mają charakter uniwersalny i podlegają ochronie prawnej.

W myśl art. 23 k.c. dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. W powołanym przepisie brak jest definicji dóbr osobistych, jednakże zawiera on otwarty katalog chronionych dóbr osobistych, do których niewątpliwie należą również zdrowie, godność, cześć i prawo do humanitarnego traktowania. Przy czym ocena, czy dobro osobiste człowieka zostało zagrożone lub naruszone, wymaga zastosowania kryteriów o charakterze obiektywnym. Nie ma tu bowiem znaczenia subiektywna reakcja i odczucia pokrzywdzonego, lecz istotny jest odbiór danego zachowania przez osoby trzecie i reakcja opinii publicznej (tak SN w wyroku z 26 października 2001 r., V CKN 195/01, LEX nr 53107).

Nie każde naruszenie dobra osobistego daje jednak prawo do skorzystania z ochrony prawa cywilnego. W myśl bowiem art. 24 k.c. ochrona taka przysługuje jedynie przed bezprawnym naruszeniem dobra osobistego. Przy czym powołany przepis zawiera domniemanie bezprawności zachowania pozwanego, a zatem to pozwany dążąc do uwolnienia się od odpowiedzialności winien wykazać, że nie było ono bezprawne. Bezprawne jest zachowanie sprzeczne z normami prawa lub zasadami współżycia społecznego. Okolicznościami kontratypowymi, wyłączającymi bezprawność, mogą być przykładowo - zgoda poszkodowanego, działanie w ramach obowiązku prawnego, wykonywanie własnego prawa podmiotowego, obrona konieczna, czy wreszcie działanie podjęte w obronie uzasadnionego interesu społecznego lub prywatnego.

Powołane przepisy wymieniają tym samym, jakie przesłanki muszą być spełnione, aby doszło do udzielenia ochrony prawnej dóbr osobistych. Przesłanki te są następujące:

- istnienie dobra chronionego prawem,
- naruszenie lub przynajmniej zagrożenie naruszeniem danego dobra,
- bezprawność działań naruszających.

Godność osobista jest sferą osobowości, która konkretyzuje się w poczuciu własnej wartości człowieka i oczekiwaniu szacunku ze strony innych ludzi. Poczucie to, które stanowi istotny element psychiki człowieka, kształtowane jest przez

szereg okoliczności zewnętrznych (por. wyrok Sądu Najwyższego dnia 25 kwietnia 1989 roku, I CR 143/89, OSPiKA 1990, poz. 330).

Zgodnie z treścią art. 30 Konstytucji przyrodzona i niezbywalna godność człowieka stanowi źródło wolności i praw człowieka i obywatela. Każdy jest obowiązany szanować wolności i prawa innych. Ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanowione tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Doniosłe znaczenie dla ochrony dóbr osobistych ma także konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950r., zmieniona następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełniona Protokołem nr 2 (Dz. U. z 1993r. Nr 61, poz. 284 ze zm.) zawierająca katalog praw i wolności przysługujących każdemu człowiekowi. Art. 3 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności stanowiący, że nikt nie może być poddany torturom ani niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu lub karaniu, wprowadza obowiązek władzy publicznej zapewnienia osobom osadzonym w zakładach karnych godziwych i humanitarnych warunków odbywania kary pozbawienia wolności, nienaruszających godności ludzkiej. Łączy się z tym wynikający z art. 8 ust. 1 Konwencji nakaz poszanowania życia prywatnego obywateli i ich prawa do intymności, co w odniesieniu do osób osadzonych w zakładach karnych oznacza obowiązek zapewnienia takich warunków bytowych i sanitarnych, w których godność ludzka i prawo do intymności nie doznają istotnego uszczerbku.

Natomiast w myśl postanowień Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, przyjętej w Nicei, godność ludzka jest nienaruszalna. Musi być szanowana i chroniona. Każdy ma prawo do poszanowania swej integralności fizycznej i psychicznej.

O nakazie humanitarnego traktowania więźniów stanowi również art. 10 ust. 1 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych, otwartego do podpisu w Nowym Jorku dnia 19 grudnia 1966 r. (Dz. U. z 1977 r. Nr 38, poz. 167), zgodnie z którym każda osoba pozbawiona wolności ma być traktowana w sposób humanitarny i z poszanowaniem jej przyrodzonej godności.

Realizacja spoczywających na administracji Aresztu Śledczego obowiązków w zakresie organizowania miejsc, w których przebywają osoby pozbawione wolności należy do działań władczych państwa i mieści się w pojęciu wykonywania zadań z zakresu władzy publicznej. A zatem ocena, czy obowiązki te zostały zrealizowane, winna być dokonana z uwzględnieniem uprawnień skazanego, szczegółowo uregulowanych przepisach ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557, z późn. zm.), a także z uwzględnieniem treści przepisów wykonawczych, rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 roku w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz. U. z 2003 r. Nr 152, poz. 1493), rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2003 roku w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz. U. z 2003 r. Nr 186, poz. 1820), oraz rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 stycznia 2014 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych (obowiązującego od 14 sierpnia 2014r.).

Ustawodawca, wśród naczelných zasad kodeksu karnego wykonawczego wymienił w art. 4, zasadę humanitaryzmu, która zakłada, że kary, środki karne, zabezpieczające i zapobiegawcze wykonuje się w sposób humanitarny, z poszanowaniem godności ludzkiej skazanego. Skazany zachowuje także prawa i wolności obywatelskie. Ich ograniczenie może wynikać jedynie z ustawy oraz z wydanego na jej podstawie prawomocnego orzeczenia.

W myśl art. 5 k.k.w. skazany jest podmiotem określonych w kodeksie praw i obowiązków. Przykładowo zostały one wskazane w art. 102 k.k.w., gdzie w pkt 1 mowa jest o tym, że skazany ma prawo do odpowiedniego, ze względu na zachowanie zdrowia, żywienia, odzieży, warunków bytowych, pomieszczeń oraz świadczeń zdrowotnych i odpowiednich warunków higieny.

Warunki bytowe osadzonego w zakładzie karnym bądź areszcie śledczym określa m.in. art. 110 k.k.w., zgodnie z którym skazanego osadza się w celi mieszkalnej wieloosobowej lub jednoosobowej (§ 1). Powierzchnia w celi

mieszkalnej, przypadająca na skazanego, wynosi nie mniej niż 3 m². Cele wyposaża się w odpowiedni sprzęt kwaterunkowy zapewniający skazanemu osobne miejsce do spania, odpowiednie warunki higieny, dostateczny dopływ powietrza i odpowiednią do pory roku temperaturę, według norm określonych dla pomieszczeń mieszkalnych, a także oświetlenie odpowiednie do czytania i wykonywania pracy (§ 2).

Udzielenie powodowi cywilnoprawnej ochrony wymagało zatem ustalenia, że zachowania administracji pozwanego Aresztu Śledczego godziły w jego dobra osobiste w rozumieniu art. 24 § 1 k.c. Z mocy art. 6 k.c. na powódzie ciążył dowód wskazania konkretnych uchybień w postaci zaniechania podjęcia działań zapewniających mu realizację jego uprawnień w zakresie warunków bytowych wynikających ze wskazanych powyżej przepisów, naruszających sferę jego dóbr osobistych. Pozwanego obciążał zaś obowiązek udowodnienia, że działał zgodnie z prawem i nie naruszył dobra osobistego powoda (art. 6 k.c. w związku z art. 24 k.c.).

Przechodząc do szczegółowej analizy zarzutów sformułowanych przez powoda i mających świadczyć o naruszeniu jego dóbr osobistych przez pozwanego, w pierwszej kolejności powód wskazał na fakt umieszczenia go w przeludnionej celi, a nadto podniósł szereg zarzutów odnośnie warunków bytowych urągających jego godności osobistej.

Wymogi dotyczące warunków bytowych w celach mieszkalnych zakładów karnych i aresztów śledczych uregulowane zostały w art. 110 § 2 k.k.w. Przepis § 28 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności wskazuje, iż celi mieszkalna powinna być wyposażona w łóżko dla każdego skazanego, odpowiednią do liczby skazanych ilość stołów, szafek i taboretów oraz środków do utrzymania czystości w celi.

Zgodnie zaś z brzmieniem art. 111 § 1 k.k.w. skazany powinien otrzymać do użytku, z zakładu karnego, odpowiednią do pory roku odzież, bieliznę oraz obuwie, o ile nie korzysta z własnych. Skazanemu zapewnia się warunki niezbędne do utrzymania higieny osobistej, w szczególności otrzymuje on z zakładu karnego pościel oraz inne środki do utrzymania higieny i czystości w celi.

Zdaniem Sądu, zgromadzony w sprawie niniejszej materiał dowodowy, powalał na ustalenie, że pozwany zapewnił powodowi w pełni zgodne z prawem warunki odbywania kary pozbawienia wolności.

Wbrew stanowisku powoda w celach, w których przebywał, nie występowało przekroczenie ustalonych prawem norm powierzchni przypadającej na jednego osadzonego. Zarzut przeludnienia nie znalazł zatem potwierdzenia w zgromadzonym materiale dowodowym, co musiało skutkować oddaleniem powództwa w tym zakresie.

Przechodząc do szczegółowej analizy pozostałych zarzutów sformułowanych przez powoda i mających świadczyć o naruszeniu jego dóbr osobistych przez pozwanego, podnieść należy, iż przeprowadzone postępowanie dowodowe nie wykazało, aby przebywanie w pozwanym Areszcie, w warunkach bytowych wyznaczonych okolicznościami towarzyszącymi izolacji penitencjarnej, a szeroko kwestionowanych przez R. Z., wywołało u niego negatywne skutki zdrowotne, fizyczne bądź psychiczne powodujące poczucie krzywdy, innej niż wynikająca z samego faktu pozbawienia wolności i związanej z tym izolacji od świata zewnętrznego, ograniczenia swobody i wolnej woli decydowania o samym sobie.

Sąd zważył, iż przy dokonywaniu oceny, czy osadzenie powoda w warunkach bytowych, oferowanych przez pozwaną jednostkę, bez wątplenia skromnych, mogło mieć wpływ na naruszenie jego dóbr osobistych, nie może umknąć z pola widzenia okoliczność, że odbywanie kary pozbawienia wolności niesie ze sobą w sposób immanentny wiele dolegliwości wyrażających się nie tylko w pozbawieniu możliwości swobody, ale i w dużej mierze intymności, z uwagi na konieczność przebywania i wykonywania czynności życia codziennego w ściśle określonych, niekomfortowych warunkach.

W oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, Sąd ustalił, że warunki bytowe w celach, w których przebywał powód na terenie Aresztu we wskazanym w pozwie okresie, były typowe dla wszystkich cel mieszkalnych. Cele były na bieżąco remontowane.

Powód mógł korzystać z ciepłej kąpieli raz w tygodniu, a gdy wymagał tego jego stan zdrowia to częściej, zatem zgodnie z § 32 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania tymczasowego aresztowania oraz § 30 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności. Wprawdzie w wielu celach nie ma dostępu do ciepłej wody, jednakże cele są wyposażone w gniazda elektryczne, co umożliwia osadzonym korzystanie z grzałek. Stąd nie było żadnych przeszkód do dbania o higienę osobistą.

Odnosnie zarzutów stawianych pod adresem pozwanego, a mających w ocenie powoda świadczyć o nieprawidłowościach w funkcjonowaniu aresztu takich jak: niewłaściwe oświetlenie czy nieodpowiednia temperatura, wskazać należy, iż w pomieszczeniach mieszkalnych panowała odpowiednia temperatura, zapewniona została także ich wentylacja. Wszelkie związane z tym usterki były na bieżąco usuwane. W ocenie Sądu za bezzasadny należało również uznać zarzut dotyczący zagrzybienia i zawilgocenia cel mieszkalnych. Bezspornym jest, że o czystość w celi mają obowiązek dbać sami osadzeni, do nich, bowiem należy jej sprzątanie, jak również wietrzenie. Wszelkie incydenty dotyczące lokalnie występujących problemów w zakresie stanu technicznego lub sanitarnego pomieszczeń, są na bieżąco usuwane.

Odnosząc się natomiast do zarzutu stosowania jarzeniówek w celach, wskazać należy, iż są one odpowiednio zabezpieczone przed uszkodzeniem, a emitowane przez nie światło jest wystarczające do czytania i pisania. Okna w celach pawilonów mieszkalnych są odpowiedniej wielkości i umożliwiają należyty dopływ światła dziennego. Zamontowane przesłony nie powodują gorszego oświetlenia cel. Zostały one zamontowane w oknach w Areszcie Śledczym w Ł. zgodnie z zasadami sztuki budowlanej, posiadają wymagane atesty i certyfikaty. Należało mieć również na względzie specyfikę aresztu śledczego, jako jednostki penitencjarnej o dużej rotacji pensjonariuszy, w której przebywają osoby tymczasowo aresztowane w różnych, pozostających w toku, postępowaniach karnych, co wyznacza konieczność stosowania grup izolacyjnych, celem uniemożliwienia nawiązywania kontaktu między podejrzanymi lub oskarżonymi w tych samych sprawach. Z powyższych względów zamontowane zostały także przesłony okienne.

Z kolei, dla zapewnienia bezpieczeństwa więźniów, konieczna jest ograniczona zabudowa kąpoków sanitarnych, pozwalająca na kontrolę celi przez funkcjonariuszy. Powód zarzucił stronie pozwanej niezapewnienie intymności podczas załatwiania potrzeb fizjologicznych w kąpoku sanitarnym. W ocenie Sądu intymność ta jest zapewniona w wystarczający sposób przez oddzielenie tego miejsca i zasłonięciem wejścia zawieszonymi na zawiasach drzwiczkami o wysokości 1,5 m. bądź kotarą. Ponadto całkowite zabudowanie tego kąpoka utrudniałoby odpowiednią wentylację tych miejsc.

Odnosząc się do zarzutu bardzo ograniczonego zakresu zajęć kulturalno-oświatowych i sportowych w pozwanym Areszcie, wskazać należy, iż areszt śledczy nie jest jednostką docelową, w której odbywa się karę pozbawienia wolności, ale jednostką penitencjarną przeznaczoną głównie dla osób tymczasowo aresztowanych. Przebywają tutaj także skazani, wobec których toczą się postępowania w innych sprawach. Jednakże w Areszcie dostępne są liczne formy działalności kulturalno-oświatowej, takie jak wypożyczanie książek, nadawanie audycji przez radiowęzeł, oglądanie telewizji (wielu osadzonych korzysta z własnych telewizorów), organizowanie konkursów tematycznych i dostarczanie prasy. Organizowane są spotkania osadzonych z osobami spoza jednostki, funkcjonują kółka zainteresowań. Są organizowane również imprezy masowe. Osadzeni mają dostęp do prenumerowanej ze środków Aresztu prasy codziennej, a osadzeni dysponujący środkami finansowymi mają możliwość prenumeraty wybranych przez siebie tytułów. Trudno zatem dopatrzeć się i w tym zakresie jakichkolwiek uchybień ze strony pozwanego. Przy czym podkreślić należy, iż udział w tego rodzaju zajęciach jest fakultatywny, zaś ze zgromadzonego w niniejszej sprawie materiału dowodowego wynika, że powód preferował spędzanie wolnego czasu na oglądaniu TV, czytaniu prasy oraz zajęciach własnych w celi mieszkalnej czasu. Nie uczestniczył w proponowanych zajęciach kulturalno - oświatowych.

Reasumując stwierdzić należy, że ustalone przez Sąd fakty nie dają podstaw do przypisania pozwanemu naruszenia dóbr osobistych powoda. Samo niezadowolenie powoda ze standardów pomieszczeń mieszkalnych nie daje jeszcze podstaw do przyjęcia istnienia uchybień w funkcjonowaniu Aresztu. Nie można oczekiwać, iż miejsca, w których

przebywają osoby pozbawione wolności, będą odpowiadały standardom hoteli czy innych zakładów prowadzących działalność komercyjną.

Podkreślić należy, iż w latach 2002-2007 został przeprowadzony w jednostce generalny remont wszystkich cel, w trakcie którego wykonano wydzielenie kącika sanitarnego z celi, wymieniono armaturę sanitarną i położono glazurę w kąciku sanitarnym, wymiano instalację wodno - kanalizacyjną i elektryczną, dokonano naprawy lub wymiany powierzchni podłogowych, naprawy lub wymiany na nowy sprzętu kwatermistrzowskiego, uzupełnienia ubytków w ścianach oraz przeprowadzono malowanie. Pozwany mimo braku takiego obowiązku rozpoczął wymianę łóżek na posiadające zabezpieczenia. Wyposażenie cel oraz zaopatrzenie w sprzęt kwaterunkowy jest zgodnie ze wskazanymi powyżej rozporządzeniami w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. Rzeczy takie jak koce, pościel, ręczniki, materace i ścierki wydawane są czyste, wyprane i zdezynfekowane.

Cele co roku, na bieżąco są remontowane, wymieniane są także okna. Jednakże pomimo corocznego remontowania części cel, w wielu celach ściany są brudne, a po sprzęcie kwaterunkowym, wyposażeniu cel (koce, pościel, ręczniki i ścierki) widać ślady częściowego zużycia i napraw, co związane jest z dużą rotacją osadzonych z racji przeznaczenia wizytowanej jednostki penitencjarnej. Należy też dodać, że za stan techniczny cel oraz jakość ich wyposażenia w pierwszej kolejności odpowiedzialni są sami osadzeni, którzy nie tylko nie dbają o wyposażenie i stan techniczny pomieszczeń mieszkalnych, ale wręcz je dewastują.

Odwołując się z kolei do orzecznictwa Sądu Najwyższego, wskazać należy iż osoba osadzona musi liczyć się z ograniczeniami i dolegliwościami wynikającymi z wykonywania kary pozbawienia wolności (por. wyrok SN z 02.10.2007r., II CSK 269/07, opubl. Monitor Prawniczy, rok 2007, Nr 21, str. 1172).

W ocenie Sądu warunki w celi, aczkolwiek skromne, nie były niegodziwe. Także pozostałe dolegliwości, jakich doznawał powód w pozwanym Areszcie Śledczym, nie naruszały jego godności.

Potwierdzenia nie znalazł kolejny zarzut stawiany pozwanemu, dotyczący utrudnionego dostępu do lekarzy z uwagi na niewielką ilość pracowników służb medycznych zatrudnionych w Areszcie Śledczym w Ł.. Niewątpliwie realizacja spoczywających na Administracji Aresztu Śledczego obowiązków w zakresie opieki medycznej nad osobami pozbawionymi wolności należy do działań władczych i mieści się w pojęciu wykonywania zadań z zakresu władzy publicznej zawartym w dyspozycji art. 417 § 1 k.c. Ocena, czy obowiązki te zostały zrealizowane, winna być dokonana z uwzględnieniem uprawnień skazanego, szczegółowo uregulowanych w art. 115 § 1 – 8 k.k.w. oraz przepisach rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości i Ministra Zdrowia z dnia 9 maja 2012 r. w sprawie szczegółowych warunków, zakresu i trybu współdziałania podmiotów leczniczych z podmiotami leczniczymi dla osób pozbawionych wolności w zakładach karnych i aresztach śledczych w zapewnieniu świadczeń zdrowotnych osobom pozbawionym wolności (Dz. U.2012.547) i rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 czerwca 2012 r. w sprawie udzielania świadczeń zdrowotnych przez podmioty lecznicze dla osób pozbawionych wolności (Dz. U. z dnia 29 czerwca 2012 r.).

Zgodnie z przepisem art. 115 § 1 k.k.w. skazanemu zapewnia się bezpłatne świadczenia zdrowotne, leki i artykuły sanitarne.

Stosownie do art. 115 § 4 k.k.w. świadczenia zdrowotne udzielane są skazanym przede wszystkim przez podmioty lecznicze dla osób pozbawionych wolności. Natomiast inne zakłady opieki zdrowotnej współdziałają ze służbą zdrowia w zakładach karnych w zapewnieniu skazanym świadczeń zdrowotnych, gdy konieczne jest m.in. natychmiastowe udzielenie świadczeń zdrowotnych ze względu na zagrożenie życia lub zdrowia skazanego, czy też przeprowadzenie specjalistycznych badań, leczenia lub rehabilitacji skazanego (art. 115 § 5 k.k.w.).

R. Z. w trakcie pobytu w Areszcie Śledczym w Ł. miał zapewnioną opiekę medyczną, zarówno podstawową jak i specjalistyczną, bezpłatne świadczenia zdrowotne, leki i artykuły sanitarne oraz dostęp do lekarza pierwszego kontaktu.

Z dokumentacji medycznej osadzonego R. Z. dostępnej w Areszcie Śledczym w Ł. wynika, że powód był wielokrotnie przyjmowany przez lekarza pierwszego kontaktu. Ponadto uczęszczał na wizyty do lekarza stomatologa i psychiatry. Powód chodził do lekarza raz w tygodniu, dwa razy na dwa tygodnie. Nie zgłaszał objawów typowych dla astmy oskrzelowej. Zgodnie z dokonanymi przez Sąd ustaleniami powód nie zgłaszał się do lekarza w związku z potrzebą leczenia dolegliwości na tym tle, nie sygnalizował także potrzeby konsultacji lekarskiej. Nie wymagał przewlekłego leczenia. Nie zgłaszał lekarzowi również złych warunków bytowych w celi mieszkalnej. Zarzuty powoda odnośnie niezapewnienia mu odpowiedniej ilości konsultacji lekarskich należało uznać za bezzasadne. W tym miejscu zauważyć należy, że czas oczekiwania na wizytę u lekarza w warunkach wolnościowych zbliżony jest do czasu oczekiwania pacjentów pozbawionych wolności, a problemy kadrowe służby zdrowia dotyczą także jednostek więziennych. Tym bardziej zatem osoba pozbawiona wolności musi liczyć się z pewnego rodzaju niedogodnościami w tym względzie. W tym zakresie zatem nie można dopatrywać się jakichkolwiek nieprawidłowości w funkcjonowaniu pozwanej jednostki.

Pozwany zakwestionował stanowisko powoda co do uchybień w funkcjonowaniu Aresztu w zakresie zapewnienia osadzonemu dostępu do personelu penitencjarnego (wychowawców) i psychologów.

Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika, iż powód miał zapewniony w tym zakresie odpowiedni dostęp. Należy podkreślić, że inicjatywa w zakresie kontaktów z psychologiem należała do samego powoda. Powód nie miał wskazań do objęcia go wzmożoną opieką psychologiczną. Został poinformowany o możliwości umówienia się na rozmowę z psychologiem, jednakże pomimo tego, że miał taką wiedzę i możliwość, nie skorzystał z niej, a wszelkie kontakty były inicjowane przez psychologa. W trakcie rozmów nie zgłaszał problemów natury psychologicznej.

Zauważyć należy, iż R. Z. został zakwalifikowany na spotkania grupy AA. Jednakże w ich trakcie zachowywał się w sposób naruszający ustalony porządek, nie uczestniczył w mityngach, zakłócał spotkania terapeutyczne. W związku z czym, został wykreślony z listy uczestników spotkań grupy.

Odnosząc się do zarzutu stosowania wobec powoda zasad jak wobec osoby tymczasowo aresztowanej, wskazać należy, iż w trakcie przeprowadzonej w dniu 27 lutego 2013 r. przez wychowawcę z powodem w związku z wydaniem wobec niego nieprawomocnego wyroku skazującego na karę 4 lata i 6 miesięcy pozbawienia wolności, nie wyraził on zgody na stosowanie względem niego przepisów w wykonywaniu kary pozbawienia wolności. Nie zgadzał się z orzeczonym wyrokiem. Wobec niewyrażenia zgody, wobec R. Z. stosowane były reżimy wynikające ze statusu osoby tymczasowo aresztowanej. Powód został zakwalifikowany do osób tymczasowo aresztowanych, które mogą być przeniesione do zakładu karnego dla recydywistów penitencjarnych z oddziałem aresztu śledczego - oznaczonych TA/R.

Odnosnie stawianemu pozwanemu zarzutu uniemożliwienia powodowi podjęcia pracy mimo ciężącego na nim obowiązku alimentacyjnego, wskazać należy, iż powód nie został zakwalifikowany do pracy z uwagi na negatywną opinię. Skazany nie dawał gwarancji prawidłowego funkcjonowania w miejscu pracy. Powód był kilkakrotnie zatrudniany w warunkach izolacji penitencjarnej i wycofywany z pracy. R. Z. był także zatrudniony w tutejszym Areszcie, a następnie w trybie dyscyplinarnym zwolniony. Taka też przyczyna była wskazywana jako uzasadnienie odmowy co do zatrudnienia.

Reasumując stwierdzić należy, że ustalone przez Sąd fakty nie dają podstawy do przypisania pozwanemu naruszenia dóbr osobistych powoda. Samo niezadowolenie powoda ze standardów pomieszczeń mieszkalnych nie daje jeszcze podstaw do przyjęcia istnienia uchybień w funkcjonowaniu Aresztu. W ocenie Sądu, dolegliwości, jakich doznawał powód w pozwanym Areszcie Śledczym, nie naruszały jego godności. W sprawie niniejszej nie można mówić o naruszeniu przez pozwanego godności powoda, prawa do prywatności i intymności oraz o jego przetrzymywaniu w niehumanitarnych warunkach. Podkreślenia wymaga, że każde przebywanie w pewnej zbiorowości ludzkiej wiąże się, w sposób nieuchronny, z ograniczeniem własnej prywatności. Sytuacja ta ma z natury rzeczy również miejsce w przypadku pozbawienia wolności będącego skutkiem tymczasowego aresztowania lub wykonania kary orzeczonej prawomocnym wyrokiem skazującym. Odbywanie kary polega bowiem na przymusowej izolacji w warunkach jednostki penitencjarnej, razem z innymi współosadzonymi umieszczonymi na niewielkiej powierzchni mieszkalnej, co nigdy nie sprzyja zachowaniu pełnej prywatności oraz zakłóca intymność.

Biorąc pod uwagę powyższe, stwierdzić należy, iż brak jest podstaw do uwzględnienia żądania pozwu i orzec o oddaleniu powództwa w całości.

Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu zapadło w oparciu o art. 102 k.p.c. Powód w całości przegrał sprawę, co w normalnym toku rzeczy oznaczałoby, że powinien ponieść wszelkie związane z tym koszty, które pojawiły się po stronie jego przeciwnika procesowego. Jednakże w myśl art. 102 k.p.c, w przypadkach szczególnie uzasadnionych Sąd może nie obciążać strony kosztami procesu w całości lub w części. Zdaniem Sądu w niniejszej sprawie zaistniały takie warunki. Sąd miał przede wszystkim na uwadze trudną sytuację życiową i majątkową powoda, w związku z czym doszedł do przekonania, że w okolicznościach niniejszej sprawy zachodzi szczególnie uzasadniony wypadek pozwalający na nieobciążanie powoda kosztami zastępstwa procesowego strony pozwanej.

R. Z. był reprezentowany przez pełnomocnika z urzędu, którego wynagrodzenie za pomoc prawną świadczoną powodowi nie zostało opłacone w całości ani w części. Na podstawie przepisu § 2 ust. 3, § 19 i § 11 pkt 25 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. 2013.461) Sąd przyznał i nakazał wypłacić ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łodzi adwokat A. S. 147,60 zł wynagrodzenie za udzieloną powodowi pomoc prawną z urzędu.